

Vejledning fra By- og Landskabsstyrelsen

Dumping af optaget havbundsmateriale – klapning

Indhold

1. Indledning
 2. Lovgrundlag
 - 2.1. *National lovgivning*
 - 2.2. *International regulering*
 - 2.3. *Vandrammedirektivet og klapning*
 - 2.4. *Natura 2000-områder og områder på mindre vanddybder end 6 meter*
 - 2.5. *Skaldyrvande*
 - 2.6. *Andre myndigheders lovgivning*
 3. Ansøgning - administration
 - 3.1. Ansøgning
 4. Vurdering af materialets forureningsgrad
 - 4.1. *Prøvetagning*
 - 4.2. *Undersøgelser*
 - 4.3. *Beskrivelse af forureningskilder*
 - 4.4. *Kemiske undersøgelser af havbundsmaterialerne*
 - 4.5. *Forurenende stoffer*
 5. Hvor kan havbundsmaterialerne klappes?
 - 5.1. *Klappladsen*
 - 5.2. *Områdets hydrografi og sedimenttransport*
 - 5.3. *Den fysiske påvirkning*
 6. Høring
 7. Meddelelse af klaptilladelse
 - 7.1. *Klaptilladelsens indhold*
 - 7.2. *Meddelelse*
 - 7.3. *Annoncering og klagefrist*
 - 7.4. *Hvornår må man benytte en klaptilladelse*
 - 7.5. *Klager over klaptilladelser*
 - 7.6. *Ændringer af klaptilladelser*
 8. Tilsyn og overvågning
 9. Tilbagekaldelse
 10. Underretning og varsling
- Bilag 1
- Bilag 2

1. Indledning

Oprensning af havne og sejlrender er en nødvendig foranstaltning for søtransporten og for driften af havnene. Dumpning i havet af det optagne havbundsmateriale, dvs. bortskaffelse i havet fra et skib, er en almindeligt anvendt bortskaffelsesmetode for sådant havbundsmateriale. Dette kaldes normalt klapning. Klapning er reguleret som en aktivitet, der forudsætter en myndighedstilladelse. Som i mange andre miljøsager indgår hensynet til en række forhold som miljø, natur, sejladsikkerhed, fiskeri, råstoffer og økonomi i afgørelsen.

De myndigheder, som meddeler tilladelse til klapping er Miljøministeriets 3 miljøcentre i henholdsvis Århus, Odense og Roskilde. I kortbilag 1 er vist afgrænsningen mellem de tre miljøcentre.

Denne vejledning uddyber og forklarer lovgivningens rammer og henvender sig til alle, der beskæftiger sig med klapping, og udgør grundlaget for en ensartet behandling af klapsagerne. Vejledningen er således tænkt som en hjælp til de, som skal ansøge om en klaptilladelse, og udgør samtidig grundlaget for miljøcentrenes behandling af klapsagerne. By- og Landskabsstyrelsen skal understrege, at vejledningen ikke er en »facitliste«, men at der i hver enkelt sag skal foretages en konkret afvejning af en række forskellige hensyn herunder til miljø og havnenes drift. Dette gælder f. eks. både ved afgørelse om der skal gives tilladelse til klapping, samt overvejelse af hvilken klappads der skal anvendes.

By- og Landskabsstyrelsen skal understrege, at forureningen af havbundsmateriale bedst reguleres ved kilden, jf kildeprincippet.

Vejledningen drejer sig om klapping af havbundsmaterialer og skal læses som sådan, men i det omfang havbundsmaterialet bortskaffes ved deponering og genanvendelse på land eller nyttiggøres kystnært er der henvist til den relaterede lovgivning samt rette myndigheder.

2. Lovgrundlag

2.1. National lovgivning

Lovbekendtgørelse nr. 47 af 7. januar 2008 om beskyttelse af havmiljøet (havmiljøloven) med senere ændringer og bekendtgørelse nr. 1406 af 7. december 2007 om dumpning af optaget havbundsmateriale (klapping), i det følgende kaldet klappbekendtgørelsen, fastlægger nogle rammer og forudsætninger for at der kan meddeles en tilladelse til klapping.

Klaptilladelse gives altid af et af de 3 miljøcentre i Roskilde, Odense eller Århus, der samtidig er tilsynsførende myndighed jf. kortet i bilag 1. Såfremt materialet oprenses/uddybes i ét miljøcenters område, mens der ønskes klappet på en klappads beliggende i et andet miljøcenters område, skal ansøgningen behandles af det center, hvor klappadsen er beliggende.

I medfør af havmiljølovens § 25, stk. 1 må dumpning af stoffer eller materialer ikke finde sted bortset fra dumpning af optaget havbundsmateriale.

Klapping defineres i klappbekendtgørelsens § 1 som dumpning af optaget havbundsmateriale, eksempelvis fra uddybning, oprensning og havnebygningsarbejder, etablering af havvindmøller og broanlæg, samt kabel- og rørledningsarbejder på havbunden.

Bilag 1 til havmiljøloven indeholder en beskrivelse af de forhold, der skal vurderes ved behandling af en ansøgning om tilladelse til klapping ifølge lov om beskyttelse af havmiljøet (Havmiljøloven) § 26, stk. 2.

Det er i havmiljøloven anført, at der kun må gives tilladelse til klapping, hvis stofferne i lovens bilag 2 findes i »uvæsentlige mængder og koncentrationer« (§ 26, stk. 3). Begreberne stammer fra havkonventionerne, jf. afsnit 2.2.

Tilladelse til dumpning af havbundsmateriale skal være tidsbegrænset jf. havmiljølovens § 27. En tilladelse kan maksimalt gælde i fem år jf. klappbekendtgørelsens § 5.

2.2. International regulering

Havmiljølovens generelle forbud mod dumpning uden tilladelse er en gennemførelse af konventionen om forhindring af havforurening ved dumpning af affald og andre stoffer (Londonkonventio-

nen), konventionen til beskyttelse af Østersøens miljø (HELCOM) samt konventionen til beskyttelse af havmiljøet i det Nordøstatlantiske havområde (OSPAR).

Der er under de tre havkonventioner udarbejdet bestemmelser og retningslinier for dumpning af optaget havbundsmateriale. Disse indgår i havmiljøloven og klapbekendtgørelsen og denne vejledning følger disse retningslinier.

Londonkonventionens retningslinier fremgår af » Specific guidelines for assessment of dredged material«, og kan findes på hjemmesiden (www.londonconvention.org); OSPAR's tilsvarende retningslinier fremgår af www.ospar.org; mens HELCOM's regler fremgår af rekommandation 13/1 fra 1992, der kan findes på konventionens hjemmeside (www.helcom.fi).

For klapninger i Østersøen uden for dansk søterritorium (op til 12 sømil fra basislinien) skal den i medfør af konventionen til beskyttelse af havmiljøet i Østersøområdet (HELCOM) nedsatte kommission høres, inden der gives tilladelse til dumpning af optaget havbundsmateriale jf. havmiljølovens § 26, stk. 5. Høringen forestås af miljøcenteret jf. bekendtgørelse nr. 1128 af 26. oktober 2007 om delegation af miljøministerens beføjelser i lov om beskyttelse af havmiljøet til By- og Landskabsstyrelsen og Miljøministeriets miljøcentre. Det skal bemærkes, at det kun gælder klapningen/dumpningen. Hvis optagning finder sted udenfor dansk søterritorium skal HELCOM ikke konsulteres.

Der findes desuden international regulering ang. skibenes brug af TBT i antibegroningsmidler: I IMO blev der i efteråret 2001 undertegnet en konvention om brugen af TBT i antibegroningsmidler, den såkaldte antifoulings-konvention (AFS-konventionen). Efter AFS-konventionen må der ikke påsmøres TBT-holdig antibegroningsmaling fra 1. januar 2003. Fra 1. januar 2008 må skibe ikke anvende TBT som aktivt antibegroningsmiddel. Konventionen vil træde i kraft 17. september 2008.

EU har implementeret konventionen gennem EU-forordning 782/03 af 14. april 2003 samt Kommissionens forordning (EF) Nr. 536/2008 den 13. juni 2008 om gennemførelse af artikel 6, stk. 3, og artikel 7 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 782/2003 om forbud mod organiske tinforbindelser på skibe og om ændring af denne forordning.

2.3. Vandrammedirektivet og klapning

Efter gældende direktiv 2006/11/EF (tidligere 76/464/EØF) om udledning af visse farlige stoffer i vandmiljøet er der bl.a. følgende undtagelse: udtømning af opmudringsmateriale fra uddybning, dvs. klapning er undtaget fra dette direktiv. Direktivet ophæves 22. december 2013, og direktivets bestemmelser erstattes af vandrammedirektivets regler og herunder også regler i det kommende direktiv om prioriterede stoffer. Vandrammedirektivet er implementeret i dansk lovgivning, jf. lov-bekendtgørelse nr. 1756 af 22. december 2006 om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (Miljømålsloven). Vandrammedirektivet nævner ikke klapning, men effekterne af klapning og optagning på plante- og dyreliv vil som udgangspunkt være omfattet, jf. dog ovenstående om direktiv 2006/11/EF. Optagning indbefatter således også bioakkumulering af stoffer.

Vandrammedirektivet omfatter, i det omfang det påvirker vandmiljøet, blandt andet regulering af oprensings- og klavningsaktiviteter i kystvandene, herunder sejlads til og i havne. Desuden skal medlemslandene sørge for, at tilstanden i et vandområde ikke forringes og at tilstanden opfylder krav om god økologisk tilstand. Heri indgår opfyldelse af miljøkvalitetskrav for specifikke forurenende stoffer og prioriterede stoffer.

Vandrammedirektivet definerer et miljøkvalitetskrav som »den koncentration af et bestemt forurenende stof eller gruppe af stoffer i vand, sediment eller biota, som ikke bør overskrides af hensyn til beskyttelse af menneskers sundhed og miljøet«.

EU's ministerråd og Europaparlamentet forhandler et såkaldt datter-direktiv til vandrammedirektivet, der skal omhandle prioriterede stoffer og herunder prioriterede farlige stoffer. Heri vil der blive fastsat miljøkvalitetskrav for stofferne. I direktivet fastsættes miljøkvalitetskrav primært for vandfasen, men med den tilføjelse, at medlemslandene kan fastsætte kvalitetskrav for sediment og/eller biota (planter og dyr) og at sådanne krav skal sikre det samme beskyttelsesniveau som er udtrykt med vandkvalitetskravet og endvidere, at medlemslandene skal overvåge tilstanden i sediment og biota for prioriterede stoffer, der er tilbøjelige til at akkumulere i sediment og/eller i biota, og træffe de nødvendige foranstaltninger til at miljøkvalitetskravene ikke overskrides. EU-Kommissionen arbejder på en vejledning med metode(r) til at fastsætte miljøkvalitetskrav for sediment og biota. Et forslag hertil forventes omkring årsskiftet 2008/2009 hvorefter det efter et videnskabeligt review vil blive vedtaget formelt af artikel 21-udvalget under vandrammedirektivet.

Aktionsniveauerne for klappning vil som udgangspunkt skulle bringes i overensstemmelse med miljøkvalitetskrav for sediment, når disse er fastlagt, således at det sikres, at tab af specifikke forurenende stoffer og herunder prioriterede stoffer fra sedimenter, for eksempel i forbindelse med klappning, reguleres efter vandrammedirektivets bestemmelser. Dette vil ske ved en senere revision af denne vejledning.

Direktivets undtagelsesbestemmelser om at fastlægge mindre strenge miljømål vil eventuelt kunne bringes i anvendelse, såfremt direktivets betingelser herfor kan opfyldes, herunder at det miljømæssige og socioøkonomiske behov, der dækkes af klappaktiviteter ikke vil kunne opfyldes med andre midler, som miljømæssigt er en væsentlig bedre løsning og ikke medfører uforholdsmæssige store omkostninger.

Ifølge direktivet må der ikke ske en forringelse af tilstanden for nuværende. Vandrammedirektivet/vandplanernes målsætning om god kemisk og potentiel god økologisk tilstand skal være opnået per 2015.

2.4. Natura 2000-områder og områder på mindre vanddybder end 6 meter

Tilladelse til klappning af optaget havbundsmateriale må ikke meddeles, hvis optagningen eller klappningen i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vurderes at skade et Natura 2000-områdes integritet, medmindre miljøministeren i særlige tilfælde tillader fravigelse af beskyttelsen jf. havmiljølovens § 26, stk. 3 og bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen). Der vil i ganske særlige tilfælde også kunne fastsættes krav til transporten, herunder forholdsregler til undgåelse af spild.

Det skal i sagsbehandlingen vurderes, om der i forbindelse med klappning og de processer, der finder sted i den forbindelse eller ved andre planer og projekter, kan ske en væsentlig påvirkning af et Natura 2000-område jf. habitatbekendtgørelsens bestemmelser.

Hvis det vurderes, at en ansøgt klappning med tilhørende aktiviteter eller i kumulation med eksisterende forhold eller andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000 område væsentligt, skal der udarbejdes en detaljeret konsekvensvurdering. Viser konsekvensvurderingen, at der vil ske skade på et Natura 2000-område, eller der er tvivl herom, kan der ikke gives tilladelse. Der kan stilles krav om, at ansøger udarbejder konsekvensvurderingen jf. havmiljølovens § 26, stk. 4.

Hvis der er flere potentielle brugere af en klappads kan det aftales brugerne imellem, at disse deles om udgifterne til en konsekvensvurdering. Hvis der tidligere er udført en konsekvensvurdering for et specifikt område, kan denne naturligvis ligge til grund for miljøcentrets overvejelse. Dette kan gøres i det omfang miljøcentret vurderer, at det er fagligt brugbart herunder, at bedst tilgængelig og tidssvarende viden er brugt.

Vurderingen af, om det ansøgte kan skade et Natura 2000 område skal fremgå af afgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 4.

Integritet skal i ovenstående sammenhæng forstås som områdets bevaringsmålsætninger eller økologiske funktioner og dermed også de naturtyper og arter, der fremgår af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Målsætningen for områderne er gunstig bevaringsstatus, men vil for de enkelte områder blive præciseret i vand- og Natura 2000 planerne, som vil foreligge i 2009.

Placering, areal og udpegningsgrundlag af danske Natura-2000 områder findes på www.blst.dk. eller www.vandognatur.dk.

En mere detaljeret gennemgang af reglerne vedrørende klappning og Natura 2000-områder fremgår af vejledningens bilag 2.

Områder på mindre vanddybder end 6 meter

Den såkaldte samtykke-bestemmelse, den tidligere § 26, stk.5 i havmiljøloven, er ophævet ved regelændringerne i forbindelse med kommunalreformen.

Havområder på mellem 0 og 6 meters vanddybde er dog generelt meget produktive jf. forekomst af ålegræs, tang, fiskeyngel, fugle mv. Derfor anbefaler By- og Landskabsstyrelsen fortsat, at der foretages en nærmere vurdering af eventuelle klappningers påvirkninger i områder med mindre end 6 meters vanddybde.

2.5. Skaldyrvande

Efter direktivet om skaldyrvande (2006/113/EF) skal medlemslandene permanent udlægge særlige havområder, der kræver beskyttelse eller forbedring for at gøre det muligt for skaldyr at leve og vokse i de pågældende områder. Direktivet, der er fra 1979, blev kodificeret i 2006 og ophæves i 2013, hvorefter det vil være en del af udmøntningen af vandrammedirektivets bestemmelser.

I miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 1756 af 22. december 2006) er det fastsat, at der skal efter indstilling fra Fødevarerministeriet for hvert vanddistrikt udpeges områder, som kræver beskyttelse eller forbedring for at gøre det muligt for skaldyr at leve og vokse deri, med henblik på at skaldyr, der fiskes i områderne, umiddelbart kan anvendes til konsum (§ 9).

Fødevarerministeriets bekendtgørelse nr. 840 af 20. juli 2006 om muslinger mm. fastlægger en række produktionsområder. Det vil sige et område udpeget til overvågning af giftige alger og algegifte, hvor der kan dyrkes muslinger m.m. Ifølge bekendtgørelsens § 3, stk. 2 må der ikke foretages høst af muslinger m.m. på eller i nærheden af dumpings- og klappingsområder, spildevandsudledninger samt i havneområder, marinaer og lignende forureningskilder, der kan forårsage en forringelse af den hygiejniske og sundhedsmæssige kvalitet af muslinger m.m.

Fiskeridirektoratet kan, jf. fiskeriloven, give tilladelse til opdræt eller fiskeri efter muslinger. De nærmere regler er fastsat i bekendtgørelse om regulering af fiskeri efter muslinger (Bekendtgørelse nr. 155 af 7. marts 2000), med senere ændringer, samt bekendtgørelse om opdræt af muslinger m.m. i vandsøjlen (bekendtgørelse nr. 267 af 29. marts 2006). De typiske "aktive" skaldyrsopdrætområder er normalt kun 3 x 3 sømil.

Som det fremgår af ovenstående må der ikke høstes skaldyr i nærheden af dumpnings- og klappingsområder. De i følge muslingebekendtgørelsens bilag 1 udlagte produktionsområder vil i meget høj grad indeholde klappladser. Det vil dog være en meget begrænset del af disse områder, hvor der aktuelt er opdræt og høst af muslinger.

Fiskeridirektoratet bør i høringen efter klappbekendtgørelsens § 4, stk. 1, anmodes, om at udtalelsen inkluderer oplysning om aktuelle tilladelser til høst af muslinger ved klappladsen. Der kan i øvrigt henvises til havmiljølovens bilag 1 A, pkt. 8, hvorefter sandsynligheden for at klappingen frembringer afsmag eller øger indholdet af kemiske forureninger, fx PAH eller giver andre forandringer, der forringer salgbarheden af marine ressourcer (fisk, skaldyr etc.) skal vurderes. Denne vurdering vil være indeholdt i Fiskeridirektoratets høringssvar. Det skal dog understreges, at der ved udlægning af klappladser er tale om en afvejning mellem en række hensyn. Klaptilladelsen kan i givet fald indeholde vilkår om, at klappingen skal indstilles midlertidigt under visse vejrforhold.

2.6. Andre myndigheders lovgivning

Deponering – Miljøbeskyttelsesloven

Kommunerne godkender landdepoter for havbundsmaterialer efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5. Kommunalbestyrelsen skal give tilladelse til optagningen af havbundsmaterialerne forud for deponering jf. § 27, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 1757 af 22. december 2006 af lov om miljøbeskyttelse (miljøbeskyttelsesloven).

Nyttiggørelse - Råstofloven

Tilladelse til nyttiggørelse af uforurenede havbundsmaterialer, der ikke klappes eller deponeres, gives af By- og Landskabsstyrelsen i henhold til bekendtgørelse om ansøgning om efterforskning og indvinding af råstoffer fra havbunden samt indberetning om indvundne råstoffer, bekendtgørelse nr. 1438 af 11. december 2007.

Kystbeskyttelse - Kystbeskyttelsesloven

Tilladelse til kystbeskyttelse gives af Kystdirektoratet, når uforurenede havbundsmaterialer ikke klappes, men i stedet nyttiggøres i forbindelse med kystbeskyttelse i henhold til kystbeskyttelseslovens bestemmelser jf. lovbekendtgørelse nr. 243 af 5. april 1994 om kystbeskyttelse med senere ændringer.

Kystdirektoratet giver tilladelse til alle uddybninger på søterritoriet herunder uddybning af sejlrender og lystbådehavne efter kystbeskyttelseslovens § 16 a, stk. 1, jf. § 3, stk. 1, nr. 2, litra d, i bekendtgørelse nr. 427 af 9. maj 2007 om Kystdirektoratets opgaver og beføjelser mv.

Uddybning af sejlrender og havne - Havneloven

For uddybning i erhvervshavne gælder dog havnelovens (lov nr. 326 af 28. maj 1999 med senere ændringer), § 2, stk. 2, hvoraf det fremgår, at etablering af faste anlæg, uddybning og opfyldning på søterritoriet inden for en havns dækkende værker kan udføres uden tilladelse, medmindre udvidelsen kræver en vurdering af de miljømæssige konsekvenser af anlægget. Nærmere regler herom er fastsat i bekendtgørelse nr. 997 af 14. december 1999 om miljømæssig vurdering (VVM) i forbindelse med udvidelse af bestående havne. Havneloven administreres i det væsentligste af Kystdirektoratet, jf. § 7 i bekendtgørelse nr. 427 af 9. maj 2007 om Kystdirektoratets opgaver og beføjelser om klageadgang m.v.

Miljømæssig vurdering af anlæg på søterritoriet - VVM

Kystdirektoratet træffer afgørelser vedrørende miljømæssig vurdering af anlæg på søterritoriet i henhold til bekendtgørelse nr. 809 af 22. august 2005 og § 9 i ovennævnte bekendtgørelse nr. 427 af 9. maj 2007.

Udlægning af telekabler og visse rørledninger på søterritoriet

Udlægning af telekabler og visse rørledninger kræver tilladelse fra Kystdirektoratet, jf. kystbeskyttelseslovens § 16 a, stk. 1, jf. § 3, stk. 1, nr. 2, litra b, i bekendtgørelse nr. 427 af 9. maj 2007 om Kystdirektoratets opgaver og beføjelser mv.

Opgravning og deponering af havbundsmaterialer langs ledningstracéet ved kabel- og rørledningsarbejder, herunder spildevandsledninger, til brug for den efterfølgende tildækning af ledningsgraven kræver ikke tilladelse efter loven. Dybdeforringelse såvel midlertidig som permanent må dog ikke foretages uden tilladelse. Derfor skal Farvandsvæsenet i givet fald forinden underrettes om den forventede dybdeforringelse for fastsættelse af eventuel afmærkning og eventuel indberetning herom til skibsfarten. Hvis det opgravede materiale ikke er egnet til tilbagefyldning og derfor ønskes bortskaffet, f.eks. ved spredning omkring ledningstracéet, er en tilladelse til klappning nødvendig.

I medfør af Søfartsstyrelsens bekendtgørelse nr. 939 af 27. november 1992 om beskyttelse af søkabler og undersøiske rørledninger er der langs med og på hver side af et kabel- eller rørledningsfelt, der er angivet i søkortet, etableret en 200 m beskyttelseszone. Inden for sådanne zoner er ankring, sandsugning, stenfiskning samt enhver brug af redskaber o.a., der slæbes på bunden, forbudt. Der er ved et kables eller en lednings indtegnning i et søkort, således tale om en automatisk beskyttelse af kabel- eller ledningsejerens interesser.

Klappning indenfor beskyttelseszoner omkring kabler og rørledninger eller i områder, hvor det klappede materiale vil kunne drive ind over kabler eller rørledninger, herunder specielt udløbs- og indsugningsbygværker, skal forinden være godkendt af kabel- eller rørledningsejeren. Godkendelsen skal fremgå af klaptilladelsen jf. bekendtgørelse nr. 939 af 27. november 1992 om beskyttelse af søkabler og undersøiske rørledninger.

3. Ansøgning - administration

Ved behandling af klapsager skelner man mellem to typer havbundsmateriale: Oprensningsmateriale der fremkommer, når havbunden oprenses for aflejret materiale, til opnåelse af en tidligere eksisterende og offentliggjort vanddybde, og uddybningsmateriale der fremkommer, når der foretages en forøgelse af en officiel vanddybde. De officielle vanddybder fremgår for eksempel af søkortene og offentliggørelserne i Den Danske Havnelods (www.danskehavnelods.dk).

Optagning og klappning af havbundsmateriale reguleres efter regelsættet om klappning, jf. havmiljølovens § 27, dvs. at miljøcentret træffer afgørelse herom uanset om klappningen følger af uddybnings- eller oprensningsaktivitet.

Ifølge havmiljølovens § 27 kan tilladelsesmyndigheden (miljøcentret) stille vilkår om optagning af havbundsmateriale i forbindelse med ansøgning om dumpning af havbundsmateriale (klappning), herunder også ved anden bortskaffelse end klappning (for eksempel deponering), hvis der meddeles afslag på tilladelse til klappning.

Det kan oplyses, at miljøcentret i henhold til havmiljøloven ved afslag på en ansøgning om klappning kan stille vilkår om optagning, hvis havbundssedimentet bortskaffes på anden måde, jf. havmiljølovens § 27, sidste sætning. Det nuværende forslag til ændring af havmiljøloven foreslår dette ophævet, hvorefter det kun vil være kommunen, der kan stille vilkår i disse situationer.

Hvis der ikke er søgt om tilladelse til klappning er det kommunen, der eventuelt skal give tilladelse til optagning, jf. miljøbeskyttelseslovens § 27, stk. 2, såfremt der måtte være stoffer i havbundsmaterialet, der ved påvirkning kan forurene havet. Dette gælder også ved bortskaffelse på land. I dette tilfælde finder Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1669 af 14. december 2006 om miljøkvalitetskrav og krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet anvendelse.

Havmiljøloven er således "lex specialis" i forhold til miljøbeskyttelsesloven. Det betyder, at miljøbeskyttelseslovens § 27 ikke skal anvendes på optagning, som kan reguleres efter havmiljøloven i forbindelse med ansøgning om tilladelse til klappning.

Det skal i øvrigt oplyses, at der ved en metode, hvorefter havbundsmateriale suges op eller på anden måde flyttes og herefter fordeles andetsteds i én arbejdsgang under havoverfladen ikke er tale om dumpning (og dermed krav om undtagelse fra forbudet mod dumpning i form af en klappnings-tilladelse) i havmiljølovens forstand. Dvs. arbejdsmaterialet (f.eks. optagningsfartøjet) som udgangspunkt ligger fast på positionen, og at materialet ikke må spredes over f.eks. rev eller forekomster af bundplanter. Aktiviteten er dog omfattet af miljøbeskyttelseslovens § 27, stk. 2, såfremt der måtte være stoffer i havbundsmaterialet, der ved påvirkning kan forurene havet. Det er kommunalbestyrelsen, der meddeler tilladelse hertil.

Derimod vil flytning af klappmateriale fra et havnebassin til et andet havnebassin ved hjælp af et skib være at betragte som klappning.

3.1. Ansøgning

Efter klappbekendtgørelsens § 2, stk. 1, må klappning ikke finde sted uden forud indhentet tilladelse.

Ansøgningen skal indeholde følgende oplysninger jf. klappbekendtgørelsens § 3, stk. 1:

- 1) Arten og mængden angivet i m³ og tons af det materiale, som ønskes klappet (ler, mudder, sand m.v.), samt oplysning om, hvorvidt dette stammer fra oprensning eller uddybning. Oplysningerne fordeles på den enkelte opgave. Mængder kan eventuelt skønnes.
- 2) Oplysning om materialets indhold af forurenende stoffer, jf. havmiljølovens bilag 2, herunder materialets fysiske, kemiske, biokemiske og biologiske egenskaber.
- 3) Angivelse af arbejdsområdet indtegnet på et søkort eller tilsvarende målfast kortmateriale med angivelse af position.
- 4) Forslag til klappplads indtegnet på et søkort eller tilsvarende målfast kortmateriale med angivelse af position.
- 5) Angivelse af tykkelsen af det sedimentlag, som ønskes fjernet. Herunder angives dybden inden og efter arbejdets udførelse.
- 6) Tidsplan for arbejdets udførelse.
- 7) Påtænkt klappmetode og optagningsmetode.
- 8) Vurdering af mulighederne for nyttiggørelse eller anden håndtering.

ad. 2. Som udgangspunkt vil det være tilstrækkeligt at koncentrere sig om de stoffer der er anført i tabel 2.

ad. 5. Her kan miljøcenteret forlange dokumentation i form af pejleplaner, jf. klappbekendtgørelsens § 3, stk. 2.

ad. 7. Miljøcentrene skal naturligvis efter en konkret vurdering påse, at effekterne af optagning/klappning minimeres. I den forbindelse kan miljøcenteret fastsætte vilkår om mulige optagnings/klappmetoder.

ad. 8. Det skal overvejes om havbundsmaterialerne kan nyttiggøres, jf. havmiljølovens bilag 1 C, punkt 4. Det mest praktiske er, at havnene i forbindelse med en ansøgning giver alle relevante oplysninger om havbundsmaterialets fysiske og kemiske forhold. Miljøcenteret vurderer herefter om der er basis for at nyttiggøre materialet. Det vil altid være havnenes oprensingsbehov, der er styrende for planlægningen.

Miljøcenteret kan, hvis det skønnes relevant, forlange supplerende oplysninger om havbundssementernes karakter til brug for sagsbehandlingen. Der kan stilles særlige krav i forbindelse med klapninger, der kan tænkes at skade Natura2000-områder, jf. bilag 2.

Ved oprensning af havnebassiner er det af betydning for miljøcenterets sagsbehandling, at ansøgningen indeholder oplysning om tidspunkt for forrige oprensning af det pågældende havneområde, da omfanget af eventuelle analyser kan afhænge af, hvornår denne oprensning fandt sted.

Hvis der ikke foreligger dokumentation for arten af materiale, skal der efter anvisning fra miljøcenteret udtages prøver til bestemmelse af materialets indhold af forurenende stoffer og fysiske sammensætning, herunder eventuel kornstørrelsesanalyse, jf. havmiljølovens § 26, stk. 4 og klappbekendtgørelsens § 3, stk. 4. Der stilles desuden særlige krav i forbindelse med klapninger, der kan tænkes at skade Natura2000-områder jf. bilag 2.

Prøvetagning kan udelades, hvis miljøcenteret skønner, at det er unødvendigt som følge af det kendskab, der i forvejen er til havbundsmaterialerne i optagningsområdet. Der henvises i øvrigt til afsnit 4.1.1. om prøvetagning.

4. Vurdering af materialets forureningsgrad

I forbindelse med en konkret ansøgning om tilladelse til klappning vil det være afgørende for valg af håndtering, i hvilken grad havbundsmaterialet er forurenet, jf. afsnit 4.2, hvor stor en mængde der er tale om, og hvilken type havbundsmateriale, der skal håndteres. På baggrund heraf skal der, jf. klappbekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 9, tages stilling til om havbundsmaterialet kan klappes eller andre bortskaffelses- eller nyttiggørelsesmuligheder er mere hensigtsmæssige eller nødvendige.

Hvis havbundsmaterialet kan klappes, skal der tages stilling til valg af rette klappplads, samt eventuelt om klappningen skal foregå på en særlig måde (se i øvrigt vejledningens afsnit 5). Der gøres opmærksom på, at der stilles særlige krav i forbindelse med klappninger, der kan tænkes at skade Natura2000-områder jf. bilag 2.

4.1 Prøvetagning

Forinden der ansøges om større klaptilladelser, bør ansøger aftale en eventuel prøveplan med miljøcenteret. Prøveplanen kan omfatte både placering og antal af prøvetagningsstationer samt hvilke stoffer, der skal analyseres for. Det er ansøgeren, der afholder udgifterne til prøvetagning og analyser, jf. havmiljølovens § 26, stk. 4 og klappbekendtgørelsens § 3, stk. 4. Tabel 1 angiver vejledende det antal prøvetagningsstationer, der skal analyseres på.

Prøverne skal være repræsentative såvel vertikalt som horisontalt for det materiale, som ønskes klappet. Prøver skal derfor udtages tilfældigt i de områder af havnen, som skal oprenses.

Tabel 1. Vejledende antal af prøvetagningsstationer, der skal analyseres

Mængde opgravet havbundsmateriale (m ³)	Antal prøvetagningsstationer
< 2.500	1
2.500 – 10.000	2
10.000 - 25.000	3

25.000-100.000	4-6
100.000-500.000	7-15
500.000-2.000.000	16-30
> 2.000.000	10 ekstra pr mil. m ³

Antallet af prøvetagningsstationer skal dog altid tilpasses arealet af det eller de områder, der ønskes oprenset. Analyse skal udføres, hvis ansøgningen omfatter mere end 10.000 tons materiale, medmindre det anses for åbenbart, at det ikke er forurenet, jf. klapbekendtgørelsens § 3, stk. 5. Denne vurdering foretages af miljøcenteret. Dog stilles der særlige krav til analyser af havbundsmaterialer i forbindelse med klappinger, der kan tænkes at skade Natura2000-områder jf. bilag 2.

Der kan med fordel tages flere prøver på hver prøvetagningsstation, hvorefter de sammenblandes, inden der analyseres. Dette vil udjævne eventuelle horisontale koncentrationsforskelle i prøvetagningsområdet. Placeringerne af stationerne angives med numre på et detaljeret kort over arbejdsområdet.

Prøverne skal udtages som uforstyrrede kerner, hvis der er behov for at fastslå den vertikale lagdeling. Ofte brugt materiel til prøvetagning af havbundsmateriale er Kajak-bundhenter, HAPS-prøvetager og Van Veen grab. Med disse typer materiel kan der tages prøver af de øverste 25-50 cm af havbundsmaterialet, hvilket er tilstrækkeligt til at beskrive havbundsmaterialet vertikalt, hvis det er opblandet.

I særlige tilfælde – især ved oprensning af store lagtykkelser, hvor der er grund til at forvente varierende koncentrationer af forureningskomponenterne vertikalt – bør ansøger overveje, om der med fordel kan foretages separate analyser af overfladesedimentet og de underliggende lag, således at det kan afgøres, om kun en mindre del af den sedimentmængde, som ønskes oprenset, skal underkastes særlig behandling. Hvis alt havbundsmaterialet bliver behandlet under ét, kan det medføre, at der ikke kan gives klaptilladelse, eller tilladelse til anden anvendelse, fordi et relativt tyndt lag materiale indeholder for meget tungmetal eller andet forurenende stof. Af hensyn til oprensnings- og uddybningsmateriellet kan det være nødvendigt at foretage geotekniske analyser for at fastslå om der er tale om havbundslag med markant forskellige geotekniske egenskaber.

Det er i forbindelse med prøvetagning vigtigt at skelne mellem oprensningsmateriale og uddybningsmateriale, idet uddybningsmateriale som udgangspunkt er uforurenet.

Størrelsen af den enkelte prøve, beholdere til opbevaring af prøver og selve opbevaringen af prøverne skal aftales med det valgte analyselaboratorium – jf. klapbekendtgørelsens § 3, stk. 4, hvorefter MC kan kræve at laboratorier skal være akkrediterede - og skal ske i nøje overensstemmelse med laboratoriets anvisninger.

4.2 Undersøgelser

I forbindelse med en ansøgning skal der udtages prøver til analyse for forurenende stoffer, medmindre miljøcenteret vurderer, det er åbenbart, at havbundsmaterialet er uforurenet. Uforurenet materiale vil typisk stamme fra højenergiområder (bølge og strøm) og bestå af sand, grus o.l., eller bestå af naturlige uforurenede uddybningsmaterialer. Dog stilles der særlige krav i forbindelse med klappinger, der kan tænkes at skade Natura2000-områder, jf. bilag 2.

Miljøcenteret kan altid, uanset mængden af havbundsmateriale, forlange analyser for relevante stoffer, jf. havmiljølovens § 26, stk. 4 og klapbekendtgørelsens § 3, stk. 4. Er der tale om uforurenet materiale, som kan være af råstofmæssig værdi, bør der foretages kornstørrelsesanalyser eller lignende til belysning af materialernes kvalitet.

Uanset at materialerne anses for at være uforurenede skal nedenstående forhold vurderes:

- 1) Udseende og karakterisering, herunder beskrivelse af havbundsmaterialets udseende, lugt og farve.
- 2) Fastlæggelse af indholdet af tørstof, glødetab og evt. massefylde.

4.3 Beskrivelse af forureningskilder

Det anbefales, at oplysninger vedrørende nuværende og tidligere udledninger af forurenende stoffer fra blandt andet virksomheder inddrages i fornødent omfang, når miljøcenteret vurderer, hvilke analyser der bør foretages.

Havbundsmaterialet kan være forurenet, hvis der på eller i nærheden af optagningsstedet er eller har været:

- 1) Industrier, herunder værfter og beddinge, hvor der udføres overfladebehandling af skibe og lystbåde.
- 2) Mange anløb af skibe og lystbåde.
- 3) Katodisk beskyttelse af kajkonstruktioner.
- 4) Tab af gods og andet med et muligt indhold af toksiske stoffer, sprøjtemidler, malingsrester og olieholdige materialer.
- 5) Udledninger eller udsivninger fra kystnære depoter.
- 6) Åmundinger.
- 7) Spildevandsudledninger, såvel udløb fra rensningsanlæg som af overfladevand fra befæstede arealer.
- 8) Sedimentationsområder, der påvirkes af de ovennævnte kilder.

Miljøcenteret kan, hvis der er mistanke om forureningskilder anmode den pågældende kommune om at foretage en kildeopsporing af tidligere og eksisterende forureningskilder. Hvis der er mulighed for at forhindre fremtidig forurening af havbundsmaterialet, vil fremtidig klappning blive mindre problematisk.

4.4. Kemiske undersøgelser af havbundsmaterialerne

Såfremt havbundsmaterialerne som ønskes klappet stammer fra områder, der påvirkes af en eller flere af de i afsnit 4.3 nævnte kilder bør relevante kemiske analyser finde sted som rutine, med mindre miljøcenteret eller andre allerede råder over oplysningerne.

Hvis oplysningerne ikke findes, kan miljøcenteret opfordre havnen til at gennemføre en sedimentundersøgelse af havneområder, hvor der fremover forventes jævnligt at skulle oprensnes med henblik på identifikation af forureningsniveau, samt af forureningskilder og akkumuleringsområder for forurenet materiale i havnen. En undersøgelse kan give et overblik over, hvorledes klappningerne skal tilrettelægges på længere sigt.

Det er ansøger, der skal betale for de analyser af havbundsmaterialet, der ansøges om klaptilladelse for.

Dette sker på baggrund af en vurdering fra miljøcenteret, jf. havmiljølovens § 26, stk. 4.

Såfremt miljøcenteret vurderer det relevant at analysere for havbundsmaterialernes tungmetalkoncentrationer bør der analyseres for kviksølv (Hg), cadmium (Cd), bly (Pb), kobber (Cu), chrom (Cr), nikkel (Ni) og zink (Zn).

Desuden bør der analyseres for TBT, PAH'er og arsen (As) medmindre dette ikke vurderes at være nødvendigt, fordi

- der er i den konkrete sag er tilstrækkelig information fra tidligere undersøgelser til at godtgøre, at stofferne ikke er til stede eller kun findes på et lavt niveau; eller

- der ikke er kendte (nuværende eller tidligere) signifikante kilder (punktkilder som diffuse kilder) og havbundsmaterialerne er grovkornede, og har et lavt organisk indhold.

Miljøcenteret kan på baggrund af kendskab til områdets belastning med f.eks. andre metaller, PCB, total olie eller andre antibegronings-stoffer end TBT forlange analyser for andre stoffer. Hvis Miljøcenteret vurderer, at der er behov for sådanne målinger af stoffer, hvor der ikke er fastsat aktionsværdier, skal der i forbindelse med anmodningen om analyse for dette metal eller stof oplyses om hvilke aktionsværdier klapmaterialet vil blive bedømt efter. Aktionsniveauer for stoffer, der pt. ikke findes i klapvejledningen offentliggøres på BLSTs hjemmeside og optages ved førstkommande lejlighed i klapvejledningen..

Modsat er det ikke nødvendigt at udtage prøver, hvis tidligere prøvetagninger stadig er repræsentative for området. Hvis der ønskes analyse for andre stoffer end de i tabel 2 anførte skal det naturligvis begrundes, og det skal samtidig meddeles hvilke aktionsniveauer der vil være gældende for disse stoffer.

Normalt skal kemiske analyser udføres på hele sedimentprøver - frasigtet genstande større end 2 mm – for at sikre at prøven er repræsentativ for det materiale, der skal klappes. Frasingen bør udføres af det laboratorium, som analyserer prøverne.

Miljøcentret kan forlange, at ansøgeren lader foretage analyser på et laboratorium, som er akkrediteret (jf. i øvrigt bekendtgørelse nr. 1353 af 11. december 2006 om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer m.v.), jf. klapbekendtgørelsens § 3, stk. 4.

Analyserne skal følge de relevante danske standarder eller tilsvarende internationale.

Ved oprensning af sejlrender i åbne farvande, hvor rent eller lettere forurenede havbundsmaterialer aflejres og som kræver løbende oprensninger, vurderes det som udgangspunkt ikke at være nødvendigt at foretage analyse, idet der er tale om at hjælpe sedimenterne videre. Der vil oftest være tale om sejlrender, som ligger i højenergiområder og fjernt fra direkte forureningskilder. Det forudsættes, at indholdet af forurenende stoffer i havbundsmaterialet i sejlrenden er på samme niveau som området tæt på sejlrenden.

4.5 Forurenende stoffer

Alle havbundsmaterialer, selv uforurenede, vil have et vist indhold af tungmetaller, dels indbygget i mineralkornene, dels tilført fra fjernere liggende områder eller kilder.

Det »naturlige« baggrundsniveau vil afhænge af lokale geologiske forhold og lokale sedimentationsforhold, herunder indholdet af organisk materiale. I havmiljøloven og klapbekendtgørelsen er der - som i havkonventionerne - af samme grund ikke fastsat grænseværdier. Det følger dog af de tre havkonventioner, at de enkelte lande forventes at fastsætte niveauer til bedømmelse af håndteringen af havbundsmaterialer.

Som udgangspunkt anbefaler havkonventionerne, at der fastsættes to aktionsniveauer, hvilket By- og Landskabsstyrelsen har gjort, jf. nedenstående tabel. De nedre aktionsniveauer er i princippet lig et niveau der svarer til et gennemsnitligt baggrundsniveau eller til ubetydelige koncentrationer, hvor der ikke forventes effekter. Hvis havbundsmaterialet ligger under det nedre aktionsniveau (klasse A, se ramme) kan det altid klappes. For Natura2000-områder vil det dog altid være konsekvensvurderingen der er afgørende jf. vejledningens afsnit 2.4 og bilag 2. Det øvre aktionsniveau angiver det niveau, hvor der kunne være begyndende effekter. Imellem disse to niveauer (klasse B, se ramme) kan der som udgangspunkt klappes på normal vis på eksisterende klappladser, men der skal foretages en nærmere vurdering af materialet. I den nærmere vurdering indgår ud over koncen-

trationsbetragtningerne, mængderne af de pågældende forurenende stoffer, herunder nettotilførslen til klapplassen, andre tilførsler til klapplassen, valg af klapplass, samt en vurdering af alternative bortskaffelsesmuligheder, herunder eventuelle metoder til klappning som under og efter klappningen kan mindske udvekslingen med havmiljøet.

Hvis materialet overstiger det øvre aktionsniveau (klasse C, se ramme), skal det som udgangspunkt deponeres på land. Men hvis havnen kan dokumentere, at der opnås den mest optimale balance mellem økonomi og miljø, kan klasse C materiale dog klappes på særlige vilkår. En mulighed er, at materialet indkapsles, således at der opnås en meget begrænset udveksling med havmiljøet.

Aktionsniveauerne er baseret på aktuelle kriterier med udgangspunkt i effektbaserede værdier og modificeret til nordiske/Østersøforhold. Desuden indgår målinger fra danske farvande, administrativ praksis, de europæiske landes aktionsniveauer, samt øvrige landes og havkonventionernes praksis og retningslinier. Det vurderes, at der med de foreslåede aktionsniveauer opnås en rimelig balance mellem ønsket om beskyttelse af havmiljøet og drift, herunder hensynet til at få foretaget oprensning.

Der er tale om foreløbige vejledende aktionsniveauer, der vil blive revideret, hvis der viser sig behov derfor for eksempel som følge af AFS-konventionens ikrafttræden, miljømålslovens bestemmelser og fastsættelse af sedimentkvalitetskriterier (se afsnit 2.3).

Tabel 2. Vejledende aktionsniveauer for klappning af havbundsmateriale

Stof	Nedre aktionsniveau (TS)	Øvre aktionsniveau (TS)	
Kobber (Cu) mg/kg	20	90	200 kg/år/havn
Kviksølv (Hg) mg/kg	0,25	1	
Nikkel (Ni) mg/kg	30	60	
Zink (Zn) mg/kg	130	500	
Cadmium (Cd) mg/kg	0,4	2,5	
Arsen (As) mg/kg	20	60	
Bly (Pb) mg/kg	40	200	
Chrom (Cr) mg/kg	50	270	
TBT µg/kg	7	200	1 kg/år/havn
PCB µg/kg ¹⁾	20	200	
PAH mg/kg ²⁾	3	30	

1) Summen af de følgende 7 PCB'er: 28, 52, 101, 118, 138, 153 og 180.

2) Summen af de følgende 9 PAH'er: Anthracen, benz [a] anthracen, benz [ghi] perylen, benz [a] pyren, chrysen, fluoranthren, indeno [1,2,3-cd] pyren, pyren og phenanthren.

Vejledning - aktionsniveauerne

Aktionsniveauerne

En given mængde havbundsmateriale kan enten være

Klasse A = under nedre aktionsniveau,

Klasse B = mellem de to niveauer, eller

Klasse C = over øvre aktionsniveau.

Klassifikationen foretages på baggrund af analyser af de stoffer, der forventes at være i havbundsmaterialet, jf. tabel 2. Hvis analyserne viser, at alle koncentrationer er under de nedre aktionsniveauer hører havbundsmaterialet til klasse A.

Hvis havbundsmaterialet ikke hører til klasse A, men koncentrationen af alle analyserede stoffer

ligger under øvre aktionsniveau hører det til klasse B. Dette er også tilfældet, hvis op til to metaller, dog ikke Cd og Hg, overstiger øvre aktionsniveau med op til 50 %.

Hvis havbundsmaterialet hverken hører til klasse A eller klasse B, hører det til klasse C, jf. dog mængdegrænserne.

Vejledning - mængdegrænserne

Mængdegrænserne

Hvis TBT (eller kobber) overskrider det øvre aktionsniveau kan klapmaterialet stadig tilhøre klasse B under nedenstående forudsætninger:

Hvis en given mængde havbundsmateriale indeholder mindre end 1 kg TBT, kan der alligevel gives tilladelse til klappning selvom det øvre aktionsniveau for TBT er overskredet. Der kan i dette tilfælde maksimalt gives tilladelse til klappning af 1 kg TBT pr. år pr. havn. Dette under forudsætning af, at der ikke er umiddelbare effekter uden for klapplassen. Under samme forudsætning kan der alternativt klappes 3 kg/år/havn, hvis 1 kg-værdien ikke er anvendt i de fem tidligere år. Af hensyn til risikoen for, at vandrammedirektivets bestemmelser om god tilstand ikke opfyldes, kan den vejledende mængdegrænse på 3 kg TBT ikke benyttes efter 1. oktober 2013. Dvs. den vejledende mængdegrænse kan benyttes i tilladelser, der meddeles i god tid inden 1. oktober 2013. Tilladelser indeholdende sådanne mængdegrænser skal således være udnyttet inden den 1. oktober 2013 og kan ikke udnyttes herefter. Dette bør fremgå af tilladelserne. Der kan således ikke fastsættes mængdegrænser i overensstemmelse med vejledningens grænser for så vidt angår ansøgninger modtaget inden den 1. oktober 2013, og hvor klappningen vil blive udført efter denne dato.

Hvis en given mængde havbundsmateriale indeholder mindre end 200 kg kobber, kan der alligevel gives tilladelse til klappning selvom det øvre aktionsniveau for kobber er overskredet med mere end 50%. Der kan i dette tilfælde maksimalt gives tilladelse til klappning af 200 kg kobber pr. år pr. havn. Dette under forudsætning af, at der ikke er umiddelbare effekter uden for klapplassen. Alternativt kan der klappes 600 kg/år/havn, hvis 200 kg-værdien ikke er anvendt i de fem tidligere år. Af hensyn til risikoen for, at vandrammedirektivets bestemmelser om god tilstand ikke opfyldes, kan den vejledende mængdegrænse på 200 kg kobber ikke benyttes efter 1. oktober 2013. Dvs. den vejledende mængdegrænse kan benyttes i tilladelser, der meddeles i god tid inden 1. oktober 2013. Tilladelser indeholdende sådanne mængdegrænser skal således være udnyttet inden den 1. oktober 2013 og kan ikke udnyttes herefter. Dette bør fremgå af tilladelserne. Der kan således ikke fastsættes mængdegrænser i overensstemmelse med vejledningens grænser for så vidt angår ansøgninger modtaget inden den 1. oktober 2013, og hvor klappningen vil blive udført efter denne dato.

Fjernelsen af de vejledende mængdegrænser på henholdsvis 3 kg TBT og 600 kg kobber skal ses som et led i en tilpasning til vandrammedirektivets bestemmelser. Der er på nuværende tidspunkt planlagt en revision af klapvejledningen til 2009/10, og af hensyn til de havne som måtte overveje at gøre brug af reglen, varsles allerede nu fjernelsen af den.

At der ikke må være umiddelbare effekter, betyder at for de udlagte klapplasser skal de vejledende øvre aktionsniveauer for TBT og kobber begge være opfyldt ved klapplassens afgrænsning, men ikke nødvendigvis i forbindelse med klappningen.

Miljøcentret bør i den forbindelse sikre, at der ikke uden for klapplassen forekommer koncentrationer af TBT eller kobber, der kan forårsage akut giftvirkning, og at klappningen ikke giver anledning til ophobning af stoffet i nærområdet sediment, eller dyreliv uden for klapplassen. Det skal i den forbindelse bemærkes, at koncentrationerne, hvor der kan forekomme henholdsvis akut og kronisk toksicitet, sædvanligvis er forskellige.

Mængdegrænserne for TBT og kobber kan anvendes samtidigt. Mængdegrænserne kan ikke anvendes i Natura 2000-områderne.

Hvis man anvender mængdegrænserne et givet år kan man ikke samtidig anvende de almindelige aktionsniveauer hhv. 200 µg/kg og 90 mg/kg for TBT eller kobber. Dvs. den totale mængde TBT eller kobber der klappes skal være under hhv. 1 kg og 200 kg, inkl. bidraget fra det havbundsma-
teriale, der indeholder TBT og kobber under hhv. 200 µg/kg og 90 mg/kg.

Det skal understreges, at aktionsniveauerne for de øvrige forurenende stoffer stadig gælder, hvis mængdegrænserne anvendes. F.eks. kan mængdegrænsen ikke anvendes, hvis koncentrationen af kviksølv overstiger 1 mg/kg.

Begrebet »havn« i forhold til mængdegrænserne defineres med udgangspunkt i www.danskehavnelods.dk der udgives af Kort- og Matrikelstyrelsen. Miljøcenteret kan dog fra-
vige denne definition, hvis anvendelse af havnelodsen ikke er hensigtsmæssig.

Med hensyn til beregning af mængden af tungmetaller og organiske stoffer henvises der til meto-
de beskrevet i B.W. Flemming, M. T. Delafontaine i *Continental Shelf Research* 20 (2000) 1179-
1197.

Ved klappning i eller i nærheden af et Natura-2000 område (internationale naturbeskyttelsesområ-
de) kan klappning kun tillades, hvis det kan dokumenteres, at klappning ikke skader udpegnings-
grundlaget for området, eventuelt via en konsekvensvurdering, se afsnit 2.4 og bilag 2.

5. Hvor kan havbundsmaterialerne klappes?

5.1 Klappladser

Udlægning af klappladser skete i amterne som en udpegning af områder med lempede målsæt-
ninger, jf. § 6, stk. 3, nr. 13 i bekendtgørelse nr. 883 af 18. august 2004 af lov om planlægning
(planloven). Denne paragraf er opretholdt med retsvirkning som landsplandirektiv, indtil vand- og
natura 2000-planerne træder i kraft 22. december 2009. Landsplandirektivet har retsvirkning for
kommunerne, mens de statslige myndigheder ikke er retsligt bundet heraf. Det betyder, at miljø-
centrene i Århus, Odense og Roskilde - som tilladelsesgivende myndighed i klapsager - har mulig-
hed for at tillade klappning i andre områder end på de klappladser, som amterne har udpeget i regi-
onplanerne. Der skal i hver enkelt sag ske en konkret vurdering af klappningens påvirkning på natur
og miljø, uanset om klappning sker på de klappladser, som er udpeget i regionplanerne eller i andre
områder. Vurderingen skal afvejes i forhold til havnenes ønske om at begrænse sejlafstanden. Mil-
jøcentrene bør, - når det er relevant, - inddrage regionplanernes viden om klappningens påvirkning
på miljø- og naturforhold.

Reglerne for klappning af havbundsmaterialer er – som beskrevet i vejledningens afsnit 2.1 – fast-
sat i havmiljøloven og klappbekendtgørelsen.

Ansøgningen skal indeholde forslag til klappladser. Det vil sige, at ansøger skal foreslå, hvor hav-
bundsmaterialerne skal klappes jf. klappbekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 4.

Tilladelsen til klappning skal, jf. klappbekendtgørelsens § 5, stk. 2, indeholde vilkår om klapplad-
sens benyttelse, klappladsernes placering indtegnet på søkort eller tilsvarende målfast kortmateriale
med oplysninger om position, oplysning om klappmængde i m³ og tons og tidsrummet for tilladel-
sens gyldighed. Hvis en tilladelse gives for mere end tolv måneder, skal der tillige træffes beslut-
ning om, hvorvidt der skal fastsættes vilkår om regelmæssige undersøgelser af havbundssedimen-
terne på optagningsstedet. Det bør dog kun være i tilfælde, at det forventes, at koncentrationen af
relevante stoffer ændres.

Tilladelsen kan desuden indeholde bestemmelser om, at klappladserne ikke må benyttes i dele af
tilladelsesperioden, jf. klappbekendtgørelsens § 5, stk. 4.

Miljøcenteret kan fastsætte supplerende vilkår, vilkår om kontrol- og sikkerhedsforanstaltninger samt om efterfølgende undersøgelser på klapplassen jf. klapbekendtgørelsens § 5, stk. 5.

Det miljøcenter, som har meddelt tilladelse til klapningen, fører tilsyn med, at stillede vilkår overholdes og med, at klapningen i øvrigt udføres hensigtsmæssigt. Endvidere fører miljøcentrene under og efter klapningen tilsyn med forholdene på klapplassen jf. klapbekendtgørelsens § 7.

Der gøres opmærksom på, at der gælder særlige regler for klapning som kan påvirke Natura 2000-områder som beskrevet i vejledningens afsnit 2.4 og bilag 2. Miljøcenteret kan således stille krav om, at ansøger for egen regning udarbejder en miljøkonsekvensvurdering for klapning der kan påvirke Natura 2000-områder jf. § 26, stk. 4 i havmiljøloven.

Pladserne skal fortrinsvist være placeret på dansk søterritorium. Det bør tilstræbes at finde pladser, hvorfra materialet ikke transporteres direkte tilbage til optagningsstedet eller til et område, hvor regelmæssig oprensning er nødvendig. Det anbefales, at der findes områder, som har kapacitet til at opfylde flere havnes behov for klapning.

Det bør som hovedregel tilstræbes, at det havbundsmateriale, der skal klappes, er af samme type som det, der forefindes på eller omkring klapplassen. Det vil sige, at det er af samme størrelsesorden med hensyn til indhold af organisk stof og kornstørrelsesfordeling.

De miljømæssige aspekter er af afgørende betydning for miljøcenterets vurdering af om havbundsmaterialet kan klappes på en given klapplass, men også sejlads- eller fiskerimæssige interesser, samt råstofinteresser og biologiske og kulturhistoriske beskyttelsesinteresser skal indgå i vurderingerne med stor vægt. Havmiljølovens bilag 1 indeholder en liste over en række forhold som skal vurderes i forbindelse med ansøgning om tilladelse til klapning herunder forhold omkring klapplassen.

Områder med bevaringsværdig og beskyttet natur – udover Natura 2000-områder

Klapplassens placering i forhold til § 51 i lovbekendtgørelse nr. 749 af 21. juni 2007 om naturbeskyttelse skal vurderes, idet der er gennemført fredninger af forskellige afgrænsede områder af søterritoriet. Ligeledes er der i medfør af lovbekendtgørelse nr. 747 af 21. juni 2007 om jagt og vildtforvaltning udlagt vildtreservater. Der kan i disse områder være gennemført en særskilt regulering af klapning. Henvendelse kan ske til Skov- og Naturstyrelsen.

Områder hvor der er fiskeriinteresser

Inden der gives tilladelse til klapningen, skal ansøgningen forelægges Fiskeridirektoratet til udtalelse jf. klapbekendtgørelsens § 4, stk. 1 (se også vejledningens afsnit 6). Det bør afklares med Fiskeridirektoratet, om klapplassens beliggenhed er problematisk i forhold til fiskegydepladser og -opvækstområder, eventuelle vandringsruter for fisk eller marine pattedyr, fiskeriområder, herunder lystfiskeområder og områder til opdræt af fisk, skaldyr mv.

Marine pattedyr

Eventuelle vandringsruter for hvaler, f.eks. marsvin i Natura 2000-områder (habitatdirektivets, bilag 4-arter) kræver en særlig beskyttelse i forhold til støj og andre forstyrrelser. Ligeledes skal eventuelle sælbestandes påvirkning vurderes. Henvendelse kan ske til By- og Landskabsstyrelsen.

Marinarkæologiske interesser

Inden der gives tilladelse til klapningen, skal ansøgningen forelægges Kulturarvsstyrelsen til udtalelse jf. klapbekendtgørelsens § 4, stk. 1 (se også vejledningen afsnit 6). Det bør afklares med Kulturarvsstyrelsen om der er hensyn at tage i forhold marinarkæologiske interesser i området såsom vrage, pælespæringer og stenalderbopladder.

Kulturarvsstyrelsen kan forlange, at der inden klappingen udføres marinarkæologiske undersøgelser vedrørende kulturhistoriske interesser, jf. museumsloven, lov nr. 1505 af 14. december 2006.

Afmærkning herunder hensynet til kabler, skibsfart mv.

Inden der gives tilladelse til klappingen, skal ansøgningen forelægges Farvandsvæsenet til udtalelse, jf. klappbekendtgørelsens § 4, stk. 1 (se også vejledningen afsnit 6). Klappladsen må som hovedregel ikke placeres nærmere end 200 m fra eksisterende kabler og kabelfelter, gasledninger, spildevandsledninger, farvandsafmærkninger m.v. Afstandskrav på mindre end 200 m skal aftales med de pågældende anlægsejere. Afmærkning aftales med Farvandsvæsenet.

Hertil kommer, at klappladsen ikke må placeres på et sted, hvor den er til gene for skibsfarten, eller hvor klappartøjerne må tage en rute, der vil være til gene for den øvrige skibsfart. Klapping bør således ikke foregå i eller nær afmærkede sejruter eller hvide fyrvinkler. Afvejningen af disse hensyn foretages af Farvandsvæsenet.

5.2 Områdets hydrografi og sedimenttransport

Klapping i beskyttede fjorde og andre områder hvor vandudskiftningen er lav vil kunne medføre risiko for iltsvind på klappladsen, såfremt indholdet af organisk stof i klappmaterialet er højt. Det kan ligeledes være relevant at kunne vurdere i hvilken grad det klappede materiale transporteres bort fra klappladsen og dermed spredes til nærliggende områder. Det kan i nogle tilfælde være ønskeligt, at der sker borttransport og spredning af uforurenede eller svagt belastet materiale.

Kendskab til områdets hydrografi herunder især strømforholdene ved overfladen og bunden, informationer om vanddybde, eventuel lagdeling, tidevandsbevægelser, vind- og bølgeforhold samt mængden og arten af naturligt forekommende suspenderet materiale på klappladsen kan derfor være væsentligt for miljøcenterets vurderinger.

5.3 Den fysiske påvirkning

Miljøcenteret kan i tilladelsen stille vilkår om optagning og udlægning, jf. havmiljølovens § 27. Det kan for eksempel være behov for at stille specifikke vilkår med henblik på at forsøge at nedsætte eller undgå spredning af materialet og dermed indholdet af forurenende stoffer.

I tilfælde hvor mange stoffer er tæt på og/eller hvis enkelte eventuelt overstiger det øvre aktionsniveau, og der samtidig er tale om en stor nettotilførsel til området via klapping sammenlignet med bidrag fra andre kilder (spildevandsudledninger, skibe m.v.), kan der være behov for at stille særlige vilkår, med henblik på at forsøge at nedsætte eller undgå spredning af materialet og dermed indholdet af forurenende stoffer. Sådanne krav skal selvfølgelig begrundes, og stå i et rimeligt forhold til den merudgift, som et særligt vilkår indebærer.

Eksempler på at forsøge at nedsætte eller undgå spredning af materialet kan for eksempel være vilkår om klapping i et sedimentationsområde, i nedlagte havnebassiner, i undersøiske fordybninger, i gamle sandsugerhuller etc. Eller anvendelse af særligt materiel, som f.eks. skib med klappbund.

Klapping i et sedimentationsområde vil primært føre til en fysisk begrænsning af spredningen, idet materialet i sagens natur kun vanskeligt forlader disse områder. Der er karakteristika ved sedimentationsområder, som betyder, at let højorganisk materiale med større sikkerhed vil forblive på stedet. Dette materiale er oftest mest belastet, og det er svært at afvande og konsolidere på land.

I de sugehuller som efterlades eller tidligere blev efterladt ved råstofindvinding kan der opstå anaerobe (iltfri) forhold. Fra et miljøkemisk synspunkt er det den mest stabile måde at opbevare materiale forurenede med højt indhold af tungmetaller.

Andre eksempler på særlige vilkår kan være: Etablering af undersøiske bassiner, dæmninger eller volde, overdækning (capping) af det belastede havbundsmateriale med mere rent materiale, etablering af iltfri betingelser uden udveksling med omgivelserne m.v. Ved større undersøiske anlæg til klappning på særlige vilkår kan der være behov for en vis vedligeholdelse i en periode, indtil anlægget er stabiliseret. Capping begrænser frigivelsen af forurenende stoffer til vandfasen pga. fysisk beskyttelse. Dette kræver imidlertid, at klapplassen er beliggende i et område, som er beskyttet mod vind og strøm, og at man anvender en kappe af en tykkelse, som sikrer, at hverken gravende dyr, stormvejr eller skibsskabte vandbevægelser (skruevand) kan skabe udsivning af det forurenende materiale.

Disse sidstnævnte særlige vilkår kan også i visse tilfælde bringes i anvendelse ved bortskaffelse til havs af klasse C havbundsmateriale. Havnen skal i sådanne tilfælde kunne dokumentere, at der opnås den mest optimale balance mellem økonomi og miljø.

Selv om materialet er uforurennet, skal der tages hensyn til om nærliggende steder benyttes til erhverv, badning eller lignende, da vandet bliver grumset i et kortere eller længere tidsrum, alt efter materialets art og mængde.

6. Høring

Når miljøcenteret har modtaget en ansøgning (indeholdende de fornødne oplysninger) om tilladelse til klappning, videresender miljøcenteret hurtigst muligt ansøgningen til de myndigheder, som efter bekendtgørelsens § 4 skal høres i forbindelse med ansøgningens behandling: Fiskeridirektoratet som varetager de generelle fiskeriinteresser; Farvandsvæsenet som tager sig af spørgsmål omkring sejladssikkerhed, samt kabelinteresser m.v. samt Kulturarvsstyrelsen, der varetager beskyttelse af vrage og arkæologiske forhold. Såfremt miljøcenteret skønner det nødvendigt kan andre relevante parter anmodes om en udtalelse til sagen. Det kan i forbindelse med forholdet til badevandskvaliteten være relevant at forelægge sagen for den eller de kommuner, hvor en klappning kan berøre badevandskvaliteten. Miljøcenteret er ansvarlig for vurdering af de miljømæssige forhold samt forhold vedrørende Natura2000-områder.

Selv om ansøgningen ikke indeholder alle oplysninger, som er nødvendige for at behandle sagen, kan miljøcenteret sende ansøgningen i høring med oplysning om, at de manglende oplysninger bliver eftersendt, så snart de er modtaget. De hørte myndigheder har herved mulighed for at påbegynde deres sagsbehandling.

I medfør af klappbekendtgørelsens § 4, stk. 2, kan miljøcenteret aftale med Fiskeridirektoratet, Farvandsvæsenet og Kulturarvsstyrelsen, at der for nærmere angivne mængder eller klapplasser ikke skal ske forudgående høring. Det bør af afgørelsen fremgå, om forudgående høring har fundet sted.

På tilsvarende vis kan der med fordel indgås aftaler omkring mindre klappninger. Der findes ingen »bagatelgrænser« for helt små mængder af havbundsmateriale. Disse aftaler er en fordel, da de kan smidiggøre og forenkle sagsbehandlingen.

7. Meddelelse af klaptilladelse

7.1. Klaptilladelsens indhold

Miljøcenterets tilladelse bør udover oplysninger om optagningssted, tilladt mængde, klapplassens placering, arten af havbundsmateriale m.v., jf. i øvrigt havmiljølovens § 27, 1. pkt. og klappbekendtgørelsens § 5, stk. 2 og 3, indeholde de hørte myndigheders bemærkninger, miljøcenterets

miljømæssige afvejning af de indkomne bemærkninger og de vilkår, som gælder for tilladelsen, jf. forvaltningslovens kapitel 6. Det bør fremgå af afgørelsen, at der har været foretaget høring.

Er der tale om hyppig oprensning af materiale, som ikke giver anledning til miljømæssige problemer, kan tilladelsen gives for en længere periode ad gangen, medens en tilladelse for 1 år eller mindre normalt er tilstrækkeligt for en uddybningstilladelse. En klaptilladelse kan højst gives for en periode på 5 år, jf. klappbekendtgørelsens § 5, stk. 1.

En tilladelse bør som minimum indeholde følgende oplysninger og vilkår, ligesom høringsparterens relevante ønsker om supplerende vilkår bør medtages:

- 1) Klapppladsens placering, med angivelse på søkort eller andet målfast kort. Placeringen bør altid være angivet med geografiske positioner, eventuelt suppleret med UTM-position med anført datum.
- 2) Angivelse af maksimal klappmængde.
- 3) Eventuel markering af klapppladsen, med en beskrivelse af, hvordan denne markering skal udføres.
- 4) Eventuelle begrænsninger i brugen af klapppladsen.
- 5) Eventuelle betingelser for optagning og transport af havbundsmaterialet (metode til håndtering eller krav om hvilken påvirkning der kan accepteres).
- 6) Eventuelle betingelser for udførelsen af klappingen (metode til håndtering eller krav om hvilken påvirkning der kan accepteres).
- 7) Eventuelle vilkår om tilsyn og indberetning herunder for eksempel at fartøjer, som klapper, er udstyret med AIS-udstyr.
- 8) Eventuelle vilkår om overvågning på klapppladsen.
- 9) Vilkår om indberetning om klappingens påbegyndelse og afslutning samt mængde af klappet materiale angivet i m³ og tons, jf. klappbekendtgørelsens § 5, stk. 3.
- 10) Tilladelsens gyldighedsperiode (angivet ved datoer).
- 11) Dato for offentliggørelse.

Hvis der er foretaget kemiske analyser af materialet, skal disse - eventuelt i oversigtsmæssig form - fremgå af tilladelsen.

I nogle tilfælde vil det være hensigtsmæssigt at fastsætte vilkår om den metode og præcision, hvormed materialet dumpes, for eksempel hvis der er tale om klapping af forurenede fyld med efterfølgende overdækning med rent fyld (capping). Miljøcenteret kan således efter havmiljølovens § 27 foreskrive hvilken fremgangsmåde, der skal anvendes ved optagning og klapping.

En begrænsning i brugen af klapppladsen kan f.eks. være, at visse tidsperioder er »spærrede«. Sådanne »spærretider« kan være nødvendige ved klapping i nærheden af badestrande, fiskepladser, ynglepladser for fugle o.s.v. Spærretiden skal fremgå af et vilkår i tilladelsen.

Høringsparterne vil ofte anmode om, at der knyttes forskellige betingelser til den praktiske udførelse af selve klappingen. Krav, der ofte stilles, er, at fartøjet, der udfører klappingen, har elektronisk positionsbestemmelsesudstyr, at fyldet spredes jævnt på klapppladsen, at der foretages opmålinger af klapppladsen, efter at klappingen er tilendebragt, og endelig, at klapppladsen markeres med orangefarvede balloner (blåsere). Der gøres opmærksom på, at vilkår om for eksempel overvågning, indberetning om klappingens afslutning samt mængden af klappet materiale fortsat er gældende efter en tilladelses udløb. Det betyder, at tilladelseholderen er pligtig til at fremsende disse informationer til miljøcenteret, selvom klaptilladelsen er udløbet.

Miljøcenteret kan fastsætte vilkår om, at fartøjet der foretager oprensning og klapning også skal være udstyret med et positionsbestemmelssystem (f.eks. AIS-system), jf. havmiljølovens § 27 og klapbekendtgørelsens § 5, stk. 5.

Såfremt miljøcenteret gennem sin høring får indberetning om, at en klapning eventuelt vil kunne påvirke fiskeriinteresser, fredningsmæssige interesser (f.eks. yngle- eller fældeperioder for fugle) eller rekreative interesser, bør der indføres vilkår i tilladelsen om, hvornår på året klapning kan foregå og - om nødvendigt - at klapningen kan forlanges indstillet midlertidigt, eventuelt i nærmere angivne perioder af året, såfremt disse interesser bliver berørt.

Miljøcenteret bør fastsætte en relativ lang gyldighed for en tilladelse, da det ofte kan være forbundet med vanskeligheder for havnen at indgå en aftale med en entreprenør indenfor en kort tidsfrist. Det er vil normalt ikke være muligt at ændre en klaptilladelses gyldighedsperiode, jf. afsnit 7.6. Ligeledes bør mængden fastsættes med en vis margen for afvigelser.

Klaptilladelsen skal endelig indeholde en klagevejledning, jf. havmiljølovens § 50 og forvaltningslovens § 25.

7.2. Meddelelse

Udover at ansøgeren skal have skriftlig meddelelse om den trufne afgørelse, jf. havmiljølovens § 49, stk. 1, skal også de hørte instanser samt klageberettigede myndigheder og organisationer i henhold til havmiljølovens § 52 have skriftlig meddelelse ved tilsendelse af kopi af afgørelsen, jf. havmiljølovens § 49, stk. 1, 2. og 3. pkt. By- og Landskabsstyrelsen anbefaler, at meddelelse af andre klageberettigede med individuel, væsentlig interesse sker ved offentlig annoncering, jf. havmiljølovens § 49, stk. 2. Hvis Kulturarvsstyrelsen har stillet krav om marinarkæologisk rekognoscering, skal denne styrelse underrettes om arbejdets påbegyndelse.

7.3. Annoncering og klagefrist

Annoncering af klaptilladelser bør ske i de blade, som miljøcenteret plejer at anvende til meddelelser af beslutninger. Annoncering bør ske på den dato, hvor individuelle meddelelser kan påregnes at være nået frem til ansøgeren m.fl., og annoncering i mere end én avis bør ske på samme dato. Dato for klagefristens udløb skal fremgå af annoncen.

Klagefristen skal fremgå af afgørelsen, jf. havmiljølovens § 50, stk. 1. Klagefristen er 4 uger regnet fra den dag, hvor afgørelsen er annonceret, ved offentlig annoncering regnes klagefristen dog altid fra annonceringens dato, jf. havmiljølovens § 51, stk. 6.

Klagen indgives til miljøcenteret. Klagen videresendes af miljøcenteret til Miljøklagenævnet ledsaget af det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse, jf. havmiljølovens § 51, stk. 6, og ansøgeren underrettes om, at der er indkommet klage over afgørelsen

7.4. Hvornår må man benytte en klaptilladelse

En klaptilladelse må i medfør af havmiljølovens § 53, stk. 1, først udnyttes, når klagefristen er udløbet. Hvis tilladelsen er påklaget, skal klagesagen endvidere være afgjort, før tilladelsen kan udnyttes. Er tilladelsen påklaget, kan Miljøklagenævnet dog bestemme, at tilladelsen må udnyttes, selv om der ikke er truffet afgørelse i klagesagen, jf. havmiljølovens § 53, stk. 2.

7.5. Klager over klaptilladelser

Klageberettigede er en række organisationer, kommunalbestyrelser mv. samt enhver med individuel, væsentlig interesse i sagens udfald, jf. havmiljølovens § 52, stk. 1 og stk. 2. Der stilles ikke noget krav til form eller indhold af en klage, der dog skal være skriftlig. Klagen indsendes til miljøcenteret som derefter sender klagen til Miljøklagenævnet jf. havmiljølovens § 51, stk. 6.

7.6. Ændringer af klaptilladelser

En tilladelse kan til enhver tid ændres, når hensynet til beskyttelsen af havmiljøet, sejladsens sikkerhed eller gener over for tredjemand gør dette påkrævet, jf. klapbekendtgørelsens § 6. Bestemmelsen bør kun benyttes i ganske særlige tilfælde og skal sikre, at der kan gribes ind overfor akut opståede skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved tilladelsens meddelelse. Såfremt det ønskes at øge klappængderne og/eller tilladelsens gyldighed udover den eksisterende tilladelses grænser, vil det - for forhold der kunne forudses på ansøgningstidspunktet - som hovedregel ikke være tilstrækkeligt at ændre den eksisterende tilladelse. Det betyder, at der vil skulle træffes en ny afgørelse, herunder foretages høring, ligesom reglerne om klagefrist og klageregler gælder.

8. Tilsyn og overvågning

Det fremgår af klapbekendtgørelsen § 7, at det miljøcenter, som har meddelt tilladelse til klappingen, fører tilsyn med, at stillede vilkår overholdes. Endvidere føres under og efter klappingen tilsyn med forholdene på klappladsen. Miljøcenteret har i medfør af havmiljølovens § 45, stk. 2, mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til skibe m.v., for at udføre tilsynsopgaver og har herunder adgang til at foretage undersøgelser. Der kan ikke stilles vilkår til ansøger om at stille transport eller faciliteter til rådighed ved tilsyn på klappladsen, men man kan aftale nærmere omkring tilsynets praktiske gennemførelse.

Det fremgår endvidere af klapbekendtgørelsens § 5 stk. 5, at miljøcenteret kan fastsætte supplerende vilkår om efterfølgende undersøgelser (et overvågningsprogram) på klappladsen.

Et overvågningsprogram for havbundsmaterialet bør afpasses efter de konkrete oplysninger, som er tilvejebragt i forbindelse med behandlingen af tilladelsen. Et program skal ikke omfatte alle områdets biologiske, fysiske eller kemiske forhold, men bør koncentreres omkring få udvalgte problemstillinger, til belysning af om eventuelle effekter går ud over, hvad der var forventet. Resultaterne vil kunne bruges til at tilrettelægge kommende klappinger efter.

Overvågningsprogrammet kan eksempelvis indeholde et eller eventuelt flere af følgende emner: undervandsinspektion, kemiske analyser, biologiske effektmålinger og lign. Overvågningen skal koncentreres om klappladsen og dennes nærhed.

9. Tilbagekaldelse

En tilladelse kan til enhver tid tilbagekaldes, jf. bekendtgørelsens § 6, når hensynet til beskyttelsen af havmiljøet, sejladsens sikkerhed eller gener over for tredjemand gør dette påkrævet. Bestemmelsen skal sikre, at der kan gribes ind overfor akut opståede skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved tilladelsens meddelelse. Som eksempel kan nævnes påvirkning af badestrande under uheldige og sjældent forekommende vind- og strømforhold, såfremt disse forhold ikke er reguleret i tilladelsen. Bestemmelsen bør kun benyttes i ganske særlige tilfælde.

Såfremt miljøcenteret gennem sin høring får underretning om, at en klapping eventuelt vil kunne påvirke fiskeriinteresser, fredningsmæssige interesser (f.eks. yngle- eller fældeperioder for fugle) eller rekreative interesser, bør der indføres vilkår i tilladelsen om, at klappingen kan forlanges indstillet midlertidigt, eventuelt i nærmere angivne perioder af året, såfremt disse interesser bliver berørt.

10. Underretning og varsling

Klapbekendtgørelsens § 8 fastsætter regler for tilladelsesholderens (som oftest havnen) underretning til myndighederne (miljøcenteret) omkring klappingen.

Underretning om klappingens påbegyndelse skal, medmindre et tidligere tidspunkt fastsættes, være miljøcentret i hænde senest otte dage før det tidspunkt, hvor klappingen agtes påbegyndt, jf. § 8, stk. 1, 1. pkt., Underretning om klappingens afslutning samt om mængden af klappet materiale angivet i m³ og tons skal indsendes til miljøcentret umiddelbart efter afslutningen af klappingen, jf. § 8, stk. 1, 2. pkt.

Afbrydes klappingen i mere end tre måneder, skal der indgives ny underretning efter § 8, stk. 1, 1. pkt., jf. § 8, stk. 2, 1. 1.pkt.

Underretning om mængden af klappet materiale angivet i m³ og tons skal indgives mindst en gang om året, jf. § 8, stk. 2, 2. pkt. Underretning skal være miljøcenteret i hænde senest 1. februar og omfatte det forudgående kalenderår, jf. § 8, stk. 2, 3. pkt. Underretning efter § 8, stk 2, 2. og 3. pkt., skal gives, selv om tilladelsen ikke har været udnyttet det foregående kalenderår, dvs. også selvom der ikke har været foretaget klapping i det forgangne kalenderår.

Efter klapbekendtgørelsens § 9 skal miljøcentret sende oplysninger om klappinger i det foregående kalenderår til By- og Landskabsstyrelsen. Indberetningen skal senest være By- og Landskabsstyrelsen i hænde den 1. marts, og skal ske selvom der ikke har været givet tilladelse til klapping i det foregående kalenderår.

Såfremt arbejdet ønskes varslet i ”Efterretninger for Søfarende” skal Farvandsvæsenet underrettes mindst 4 uger forinden, ved eventuelle ændringer i oplyste tidsrum, samt når arbejdet er afsluttet. Hvis afmærkning skal flyttes eller inddrages, skal Farvandsvæsenets godkendelse hertil indhentes.

Bilag 1

Geografiske grænser inden for hvilke Miljøcenter Århus, Miljøcenter Odense og Miljøcenter Roskilde varetager deres beføjelser i bekendtgørelsen, jf. bekendtgørelse nr. 1128 af 26. september 2007 om henlæggelse af opgaver og beføjelser til By- og Landskabsstyrelsen og Miljøministeriets miljøcentre

Fælles administrationsgrundlag ved konsekvensvurdering af klapning i relation til habitatforpligtelser (Natura 2000 m.v.)

1. Indledning

I Habitatdirektivets art. 6, stk. 3¹⁾ stilles der krav til, hvornår myndighederne kan give tilladelse til en plan eller projekt, der kan påvirke Natura 2000-områder. Endvidere fremgår det af art. 6, stk. 4, hvilke fravigelsesmuligheder der findes. Det skal oplyses, at Natura 2000-områderne består af Habitat-, Fuglebeskyttelses- samt Ramsarområder. Kravet er i forhold til ansøgninger om klapning implementeret i § 7 i den såkaldte habitatbekendtgørelse (Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter).

Efter habitatbekendtgørelsen skal det i sagsbehandlingen vurderes, om der i forbindelse med klapning²⁾ og de processer der finder sted i den forbindelse eller ved andre planer og projekter, kan ske en væsentlig påvirkning af et Natura 2000-område.

Hvis det vurderes, at en ansøgt klapning med tilhørende aktiviteter eller i kumulation med eksisterende forhold eller andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000 område væsentligt, skal der udarbejdes en detaljeret konsekvensvurdering. Viser konsekvensvurderingen, at der vil ske skade på et Natura 2000-område, eller der er tvivl herom, kan der ikke gives tilladelse.

Som grundlag for myndighedernes vurdering af klapningens påvirkning, kan der i medfør af havmiljølovens § 26, stk. 4, stilles krav om, at ansøger udarbejder konsekvensvurderingen.

Målsætningen for områderne er gunstig bevaringsstatus. Definitionerne på gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter fremgår af direktivets art. 1, litra e samt litra i og er efterfølgende implementeret i bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, § 4, stk. 3. Målsætningen for de enkelte områder vil blive præciseret i vand- og Natura 2000 planerne, som vil foreligge i 2009.

Vurderingen af, om det ansøgte kan skade et Natura 2000 område, skal fremgå af afgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 4.

Natura 2000 reglerne tilsidesætter ikke de almindelige naturbeskyttelseshensyn mv. der skal varetages efter den nationale lovgivning.

2. Screening efter habitatbekendtgørelsen

Der skal altid foretages en vurdering af, om optagningen eller klapningen i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, dvs. om der kan forekomme en væsentlig påvirkning af de arter og naturtyper, som fremgår af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Der vil i ganske særlige tilfælde også kunne fastsættes krav til transporten, herunder forholdsregler til undgåelse af spild.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne fremgår af By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside (www.blst.dk) og www.vandognatur.dk.

De vigtigste forhold, der skal afklares ved screening, er:

Beskrivelse af klapningen (herunder optagning) samt andre planer og projekter, der i forbindelse med klapningen kan udgøre en væsentlig påvirkning af Natura 2000-området, blandt andet transportrute og tidsperiode, materialetype, klapningsmetode m.v.

Vurdering af påvirkningen af Natura 2000-området, f.eks. ved sedimentspredning og miljøbelastning.

Kravet om screening gælder enhver form for påvirkning eller skade på et Natura 2000-område. Det er således underordnet, hvorvidt klapningen finder sted i et Natura 2000-område, eller om den finder sted udenfor og skader / påvirker ind på et Natura 2000-område. Selv om en klapning finder sted udenfor et Natura 2000-område, kan der være en væsentlig påvirkning ind i området, eksempelvis fordi der spredes TBT-forurenede materiale herind. Omvendt kan der i nogle sager konkluderes at der ikke vil ske nogen væsentlig påvirkning af et Natura 2000-område, eksempelvis fordi det ligger langt fra klapplassen.

På baggrund af oplysninger om klapningen og Natura 2000-området foretager myndighederne en samlet vurdering af, om påvirkningerne af Natura 2000-området kan være væsentlige, ud fra en overvejelse af om

- det på baggrund af objektive kriterier kan konkluderes, at det er usandsynligt at klapningen vil medføre en væsentlig påvirkning af Natura 2000-området?
- de indsamlede informationer viser, at klapningen sandsynligvis kan medføre en væsentlig påvirkning af Natura 2000-området, eller er der usikkerhed omkring klapningens effekt?

Hvis svaret på det første spørgsmål er ja, er det ikke nødvendigt at foretage en egentlig konsekvensvurdering af projektet.

Svares der derimod nej til spørgsmål 1 og ja til spørgsmål 2, skal myndighederne anmode ansøger om at foretage en egentlig konsekvensvurdering af projektet.

3. Konsekvensvurdering

Ved en egentlig konsekvensvurdering skal der foretages en mere dybdegående undersøgelse af aktivitetens påvirkning af Natura 2000-området.

I denne forbindelse kan myndighederne blandt andet stille krav om tilvejebringelse af yderligere information om klapningen samt processerne i den forbindelse og Natura 2000-området. Hvis der i forbindelse med klapningen skal udarbejdes en VVM-redegørelse, kan myndighederne gøre ansøger opmærksom på, at en konsekvensvurdering med fordel kan indbygges heri, fordi VVM-reglerne stiller krav om, at redegørelsen forholder sig til Natura 2000-områder.

Hvis det i konsekvensvurderingen ikke kan udelukkes, at klapningen kan skade et Natura 2000-område, må klapningen enten opgives, eller der må foreslås afhjælpende foranstaltninger, der kan eliminere påvirkningen.

3.1 Grundlaget for konsekvensvurderingen

Ud over de informationer, der er blevet indsamlet i forbindelse med screeningen, kan følgende yderligere informationer være nødvendige:

Detaljeret information om de dele af klapningen, som kan påvirke lokaliteten, herunder klappingsmetode og klappingsmateriale.³⁾

Karakteristik af eksisterende, godkendte og foreslåede planer/projekter, som kan medføre vekselvirkende eller kumulative effekter med klapningen.

Planlagte eller foreslåede bevaringsforanstaltninger, som kan påvirke lokalitetens status i fremtiden.

Informationer om Natura 2000-området der kan være relevante:

- Bevaringsmålsætning⁴⁾ for området;
- Bevaringsstatus for arter og naturtyper;
- Områdets forhold, eksempelvis hydrologi, sedimenttransport, sedimentation og bundforhold, som kan have betydning for påvirkning af arter og naturtyper;
- Identificering af påvirkning af beskyttede arter og naturtyper.

3.2 Vurdering af påvirkninger

Påvirkninger kan være direkte eller indirekte, lang- eller kortsigtede, isolerede, vekselvirkende eller kumulative.

Når klapningen skal vurderes i forhold til Natura 2000-områdets bevaringsmålsætning, kan det være relevant at forholde sig til nedenstående spørgsmål, der kan bidrage til at afgøre, om klapningen kan medføre en væsentlig påvirkning af et Natura 2000-område.

Er der f.eks. risiko for, at klapningen kan:

- Påvirke indsatsen for at opnå gunstig bevaringsstatus?
- Medføre ændring i vigtige faktorer (eksempelvis næringsstofbalance) som har betydning for bestemmende for områdets udpegningsgrundlag?
- Reducere arealet af naturtyper?
- Reducere populationen af arter på udpegningsgrundlaget?
- Medføre betydelige forstyrrelser som kan have effekt på populationens størrelse eller tæthed eller balancen mellem arter?
- Medføre fragmentering?

På baggrund af ovenstående spørgsmål afgøres det, om klapningen herunder optagningen eller andre planer og projekter kan skade et Natura 2000-område. Hvis skade ikke kan udelukkes, må myndighederne meddele afslag på ansøgningen eller sikre, at der indarbejdes afhjælpende foranstaltninger for at undgå negative indvirkninger.

3.3. Afhjælpende foranstaltninger

Hvis det viser sig, at klapningen herunder optagningen eller andre planer og projekter kan skade et Natura 2000-område, kan iværksættelse af afhjælpende foranstaltninger ophæve de negative indvirkninger.

Det kan være initiativtageren til klapningen, interesseparter eller myndighederne, der foreslår afhjælpende foranstaltninger, men det er myndighederne der, eventuelt på baggrund af uformel konsultation af naturorganisationer, andre myndigheder eller initiativtageren til klapningen, i sidste ende afgør, om typen og omfanget af passende afhjælpende foranstaltninger er tilstrækkelige til at sikre mod skade på Natura 2000-området.

Når afhjælpende foranstaltninger skal iværksættes, skal det ske, så negative effekter fra klapningen eller processer i den forbindelse undgås. Det vil eksempelvis sige, at der i forbindelse med oprensningen anvendes en optagningsmetode, der undgår eller minimerer sedimentspild og -spredning samtidig med anvendelse af siltgardin, således at klapningen ikke skader Natura 2000-området.

Det vurderes, om iværksættelsen af afhjælpende foranstaltninger kan fjerne den negative påvirkning af Natura 2000-området. Hvis klapningen efter afhjælpende foranstaltninger ikke vil skade området, kan der meddeles tilladelse. Hvis vurderingen derimod viser, at det ansøgte på trods af afhjælpende foranstaltninger fortsat kan skade Natura 2000-området, kan der ikke gives tilladelse.

4. Fravigelse af beskyttelsen – tilladelse til klapning, der skader

Hvis skade på Natura 2000-området ikke kan udelukkes, kan der i helt særlige tilfælde meddeles tilladelse til klapning. jf. bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, § 10. En eventuel fravigelse af beskyttelsen kan kun komme på tale, hvis der foreligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, der kan begrunde klapningen, og hvis der ikke er alternative løsninger, jf. bekendtgørelsen § 10.

Overvejes der givet tilladelse til en klapning, der kan skade et Natura 2000-område, skal der indhentes en udtalelse fra By- og Landskabsstyrelsen (Haraldsgade), før der træffes afgørelse, jf. bekendtgørelsens § 10, stk. 5.

En fravigelse kræver blandt andet udarbejdelse af kompenserende foranstaltninger, og at der sker Indberetning af Kommissionen. Det er By- og Landskabsstyrelsen (Haraldsgade), der forestår kontakt til Europa- Kommissionen.

5. Streng beskyttelse af arter opført på habitatdirektivets bilag IV

Habitatdirektivets art. 12 stiller krav om, at medlemslandene skal træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter på habitatdirektivets bilag IV.

Arterne er beskyttet, hvor end de befinder sig. Relevante arter i relation til klapning er snæbel og marsvin. Derfor er det i forbindelse med klapning, og de processer der finder sted i den forbindelse, vigtigt at afgøre, om bilag IV-arter kan blive berørt, da der som udgangspunkt ikke kan gives tilladelse til klapning, hvis yngle- eller rasteområder for arterne kan beskadiges eller ødelægges, jf. bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, § 11. Dette gælder uanset, om optagningen eller klapningen finder sted i eller i nærheden af et Natura 2000-område, men forudsætter, at et yngle- eller rasteområde kan beskadiges. I bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, § 12, er der begrænset mulighed for at fravige beskyttelsen i særlige tilfælde.

¹⁾ I følgende link kan habitatdirektivet læses:

http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&model=guicheti&numdoc=31992L0043&lg=da. For uofficiel sammenskrivning af ændringer til habitatdirektivet se følgende link: http://europa.eu.int/eur-lex/da/consleg/pdf/1992/da_1992L0043_do_001.pdf.

²⁾ Begrebet klapning har heri samme betydning som i klappbekendtgørelsen.

³⁾ Jf. Miljøklagenævnets afgørelse af 29. oktober 2007 vedr. tilladelse til klapning af oprensings- og uddybningsmateriale fra Nibe Havn.

⁴⁾ Først i 2009 bliver der udarbejdet Natura 2000-planer for Natura 2000-områderne, hvor de specifikke bevaringsmålsætninger fremgår. Den overordnede bevaringsmålsætning for alle Natura 2000-områderne er at sikre og genoprette en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, områderne er udpeget for at bevare.